

Ecologische quickscan

Gorthoek 4, Nijenveen

Ecologische quickscan

Gorthoek 4, Nijenveen

E.J. Ruiter

1

Alcedo Natuurprojecten heeft dit rapport opgesteld in opdracht van RooBeek Advies . Daarmee is dit rapport eigendom van bovengenoemde opdrachtgever. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, microfilm, fotokopie, of welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Alcedo Natuurprojecten. Het is ook niet toegestaan dit rapport zonder toestemming te gebruiken voor enig ander werk dan waarvoor dit product is ontwikkeld.

Alcedo Natuurprojecten is niet aansprakelijk voor gevolgschade of schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Alcedo Natuurprojecten; opdrachtgever vrijwaart Alcedo Natuurprojecten van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Alcedo Natuurprojecten has compiled this report on behalf of RooBeek Advies. Thus, this report is the property of the clients mentioned before. No part of this report may be multiplied and / or published by print, microfilm, photocopies, or by any other means without the prior written consent of the client mentioned before and Alcedo Natuurprojecten. It is neither permitted to use this report for any other purpose than for which the product was developed.

Alcedo Natuurprojecten is not liable for consequential loss or damage resulting from application of results of operations or other information obtained from Alcedo Natuurprojecten; client indemnifies Alcedo Natuurprojecten of claims by third parties in connection with this application.

Ecologische QuickScan Gorthoek 4, Nijenveen. Alcedo Natuurprojecten

Colofon

Ecologische quickscan

Gorthoek 4 te Nijenveen

Auteur:	E.J. Ruiter
Opdrachtgever:	RooBeek Advies Nautilusstraat 7b 7821 AG Emmen
Contactpersoon:	Marcel Beek, marcel@roobeek-advies.nl
Opdrachtnemer:	Alcedo Natuurprojecten Cornelis Houtmanstraat 10 8023 EA Zwolle
Contactpersoon:	Dhr. E.J. Ruiter, info@alcedo-natuurprojecten.nl
Rapportcodes:	
Alcedo Natuurprojecten:	2017-006
Datum:	15 maart 2015
Status:	Herzien versie. Definitief
Te citeren als:	Ruiter E.J. 2015. <i>Ecologische quickscan Gorthoek 4 , Nijenveen maart 2017</i> . Alcedo Natuurprojecten rapport 2017-006. In opdracht van: RooBeek Advies

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1. Aanleiding	4
1.2. Doel	4
1.3. Leeswijzer	5
2. Onderzoeksmethode	6
2.1. Algemene opzet en werkwijze	6
2.2. Bronnenonderzoek	6
2.3. Oriënterend terreinbezoek	6
2.4. Gebruikte onderzoeksinstrumenten	6
2.5. Volledigheid van het onderzoek	6
2.6. Verantwoording	6
3. Wettelijk kader	8
3.1. Algemeen	8
3.2. Doelstelling van de WNB	8
3.3. Welke soorten worden beschermd	8
3.4. Zorgplicht	8
3.5. De verbodsbepalingen	9
3.6. Beschermingsregimes	9
3.7. Ecologische Hoofdstructuur	9
4. Beschrijving locatie en ingreep	12
4.1. Beschrijving locatie	12
4.2. Beschrijving ingreep	12
5. Resultaten	14
5.1. Veldbezoek	14
5.2. Flora	14
5.3. Grondgebonden zoogdieren	14
5.4. Vleermuizen	15
5.5. Vogels	16
5.6. Amfibieën, reptielen en vissen	17
5.7. Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	17
6. Toetsing aan de WNB	18
7. Conclusies en aanbevelingen	19
8. Bronvermeldingen	20
Fotobijlage	21

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De heer Hensbergen heeft het pand aan de Gorthoek 4 te Nijenveen in november 2016 aangekocht. Het betreft een in een landelijke omgeving gelegen vrijstaande woonboerderij uit 1935 met een voormalig inpandig bedrijfsgebouwe en een overig bijgebouw. De oppervlakte van het perceel bedraagt circa 3.580 m². Het hoofdgebouw bestaat uit twee delen, een voorhuis (woongedeelte) en een voormalige deel. Het voorhuis blijft voorlopig bestaan in de huidige toestand, maar de deel zal binnenkort worden verbouwd tot een luxe bed & breakfast met 6 kamers. Om deze plannen te verwezenlijken zal de deel ingrijpend worden verbouwd. Ook het rieten dak gaat er af en zal geheel opnieuw worden bedekt met riet. Al met al zijn dit forse ingrepen en de kans bestaat dat er in het pand middels de Wet Natuurbescherming (hierna te noemen WNB) beschermde diersoorten aanwezig zijn die er nestelen of het als vaste verblijfplaats benutten. Om zich er van te verzekeren dat de voorgenomen plannen niet in strijd zijn met de bepalingen in de WNB heeft de heer Hensbergen via RooBeek Advies het ecologisch adviesbureau Alcedo Natuurprojecten uit Zwolle verzocht een ecologische quickscan uit te voeren.

1.2. Doel

Het doel van het onderzoek, de ecologische quickscan, is het controleren en onderzoeken van de locatie op de aanwezigheid van middels de WNB beschermde diersoorten en het uitbrengen van advies ten aanzien van eventuele vervolgstappen.

Het uitgevoerde onderzoek is samen te vatten in zes vragen:

1. Welke beschermde soorten, zoals genoemd in de WNB zijn op de locatie aanwezig?
2. Wat zijn de effecten van de voorgenomen plannen op deze beschermde soorten?
3. Worden bij uitvoer van de voorgenomen plannen verbodsbepalingen van de WNB overtreden?
4. Welke mogelijkheden zijn er om negatieve effecten op de beschermde soorten te minimaliseren of te voorkomen?
5. Moet er nader onderzoek uitgevoerd worden?
6. Is het noodzakelijk om voor de voorgenomen plannen een ontheffing van de WNB aan te vragen?

1.3. Leeswijzer

In dit hoofdstuk is beschreven hoe dit onderzoek, het uitvoeren van ecologisch onderzoek in het kader van soort- en gebiedsbescherming, tot stand is gekomen en werd de doelstelling vertaald naar onderzoeksvragen. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethodiek besproken. In hoofdstuk 3 wordt het wettelijk kader uiteengezet. In hoofdstuk 4 volgt een algemene beschrijving van de onderzochte locatie en de voorgenomen ingrepen. In hoofdstuk 5 volgt de synthese van de resultaten en wordt een effectentoetsing uitgevoerd op beschermde soorten in het kader van de WNB. In hoofdstuk 6 volgt een effectentoetsing op de gebiedsbescherming WNB. In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen met eventuele mitigerende maatregelen en wordt de eventuele noodzaak aangegeven tot vervolgonderzoek. Hierna volgen de geraadpleegde bronnen en bijlagen met een foto impressie van de onderzochte locatie.

2. Onderzoeksmethodiek

2.1. Algemene opzet en werkwijze

Dit onderzoek betreft een quickscan. Op basis van een kort en grondig onderzoek op locatie een inschatting is gemaakt van de (potentiële) aanwezigheid van en mogelijke nadelige effecten op beschermde diersoorten. Deze inschatting is gemaakt op basis van parate kennis van soorten en expert judgement. Vervolgens is een inschatting gemaakt van te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten. De mogelijk negatieve effecten zijn getoetst aan de WNB.

2.2. Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn verspreidingsgegevens van internetmedia en diverse verspreidingsatlassen van relevante soortgroepen en (jaar)verslagen van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) geraadpleegd (zie geraadpleegde bronnen).

2.3. Oriënterend terreinbezoek

De locatie is op 3 maart 2017 bezocht. Tijdens het bezoek is zowel in als rondom de bebouwing zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten, o.a. via zicht- en gehoorwaarnemingen, sporenonderzoek, nesten, holen, uitwerpselen, enzovoorts. Ook de omgeving is onderzocht op de aanwezigheid van sporen en of andere aanwijzingen van het voorkomen van dieren die in het gebouw leven, maar ook de omgeving benutten. Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

6

2.4. Gebruikte onderzoeksinstrumenten

Bij dit onderzoek zijn de volgende instrumenten gebruikt:

- verrekijker;
- digitale fotocamera;
- zaklantaarn.

2.5. Volledigheid van het onderzoek

Binnen de beperkte tijd wordt een inschatting van een gebied gemaakt, maar met een dergelijk veldonderzoek is het nooit zeker dat alle aanwezige soorten ook daadwerkelijk waargenomen (kunnen) worden. Een ervaren veldbioloog kan wel een goede inschatting maken van de kans dat beschermde soorten een plangebied benutten. Dit gebeurt aan de hand van kennis over de ecologie van beschermde soorten en hun voorkeurshabitats en aan de hand van uitgebreide gebiedskennis van de onderzoeker. Op basis van het veldbezoek, bronnenonderzoek en overleg

met de eigenaar kan men er van uitgaan dat er een goede inschatting is gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten.

2.6. Verantwoording

Het onderzoek, het veldwerk en de dataverwerking beschreven in dit rapport is uitgevoerd door Evert Ruiters van Alcedo Natuurprojecten uit Zwolle. Vanuit de opdrachtgever werd het project begeleid door Dhr. Marcel Beek. Alle in het rapport gebruikte foto's zijn gemaakt door Evert Ruiters.

3. Wettelijk kader

3.1. Algemeen

De bescherming van plant- en diersoorten is in Nederland geregeld in Wet Natuurbescherming (verder te noemen WNB). Deze wet is op 1 januari 2017 in werking getreden en beschermd ruim 900 soorten in Nederland voorkomende planten- en diersoorten. Deze wet vervangt de huidige Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet.

3.2. Doelstelling van de WNB

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur;
- het behouden en herstellen van biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur en het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen.

De Wet natuurbescherming benoemt niet welke concrete activiteiten wel of niet zijn toegestaan. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Dit betekent in de praktijk dat het gaat om het effect van uw activiteiten op beschermde soorten. Heel vaak gaan activiteiten en werkzaamheden en de bescherming van soorten prima samen. Als u uw werk zo kunt inrichten dat u geen schade toebrengt aan beschermde soorten, dan hoe- u vooraf niets te regelen. Soms is het echter onvermijdelijk dat schade wordt gedaan aan beschermde dieren en planten. In die situaties is het nodig dat u vooraf bekijkt of hiervoor een vrijstelling geldt, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd ('nee-tenzij'-beginsel).

8

3.3. Welke soorten worden beschermd?

De WNB kent drie categorieën beschermde soorten:

- Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn;
- Soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn;
- Andere soorten waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

3.4. Zorgplicht

In de WNB is ook een zorgplicht vastgelegd. Deze plicht geldt te allen tijde en houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Deze plicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. De Memorie van Toelichting zegt het zo: "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het

wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”.

3.5. De verbodsbepalingen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. De verbodsbepalingen van de WNB

3.6. Beschermingsregimes

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn (beschermd). Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.

- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort. Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

3.7. Natuurnetwerk Nederland (NNN)

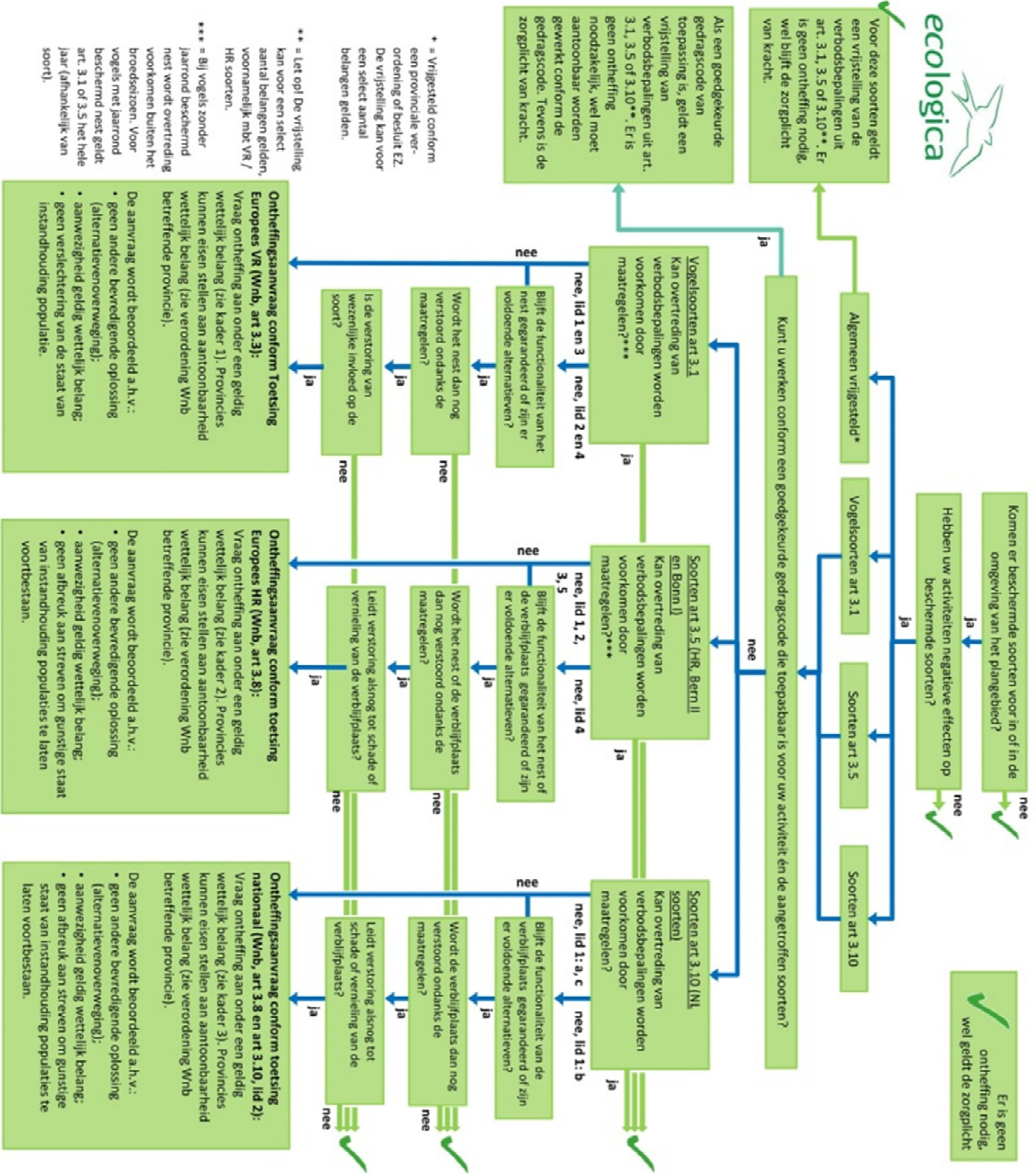
Het Natuurnetwerk Nederland, oftewel NNN (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS), is een netwerk van natuurgebieden (grote en kleine) waarin de natuur (planten en dieren) voorrang heeft en wordt beschermd. Daarmee wordt voorkomen dat natuurgebieden geïsoleerd komen te liggen en dieren en planten uitsterven en dat de natuurgebieden zo hun waarde verliezen. De NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur en het is derhalve van belang dit netwerk te bespreken in het kader van natuurbescherming. Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

Sinds 1990 zijn de provincies en het Rijk druk doende met de aanleg van verbindingzones tussen verschillende natuurgebieden om zo een duurzaam, samenhangend netwerk van gebieden te creëren. De NNN heeft als doel van bestaande en nieuwe natuur een goed werkend netwerk te maken. Het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN is hierbij het uitgangspunt. Net als bij de WNB geldt hier het *'nee-tenzij'*-beginsel. Dit is 1 oktober 2012 vastgelegd in het Besluit Algemene Regelingen Ruimtelijke Ordening (BARRO). Dit betekent dat er geen activiteiten plaats mogen vinden waardoor de **wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN** in het geding komen, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang, tenzij er geen reële alternatieven zijn of tenzij negatieve effecten zo veel mogelijk beperkt worden en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

Rijk en provincies in 2011 met elkaar afgesproken dat natuurbeheer meer een regionale verantwoordelijkheid wordt. Dat is vastgelegd in het Natuurakkoord. Als gebied regisseurs van het landelijke gebied zetten de provincies zich in voor een versterking van de natuur. Zij dienen de begrenzing van het NNN vast te leggen in een provinciale verordening, waar ook de regels omtrent de inhoud van en de toelichting bij bestemmingsplannen in het belang van de realisatie, bescherming, instandhouding en verdere ontwikkeling van de beoogde natuurkwaliteit van het NNN worden beschreven. De provincies dienen hierbij ook de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN vast te leggen. Dit zijn de huidige en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen van het desbetreffende gebied. Per perceel worden deze doelen vaak in natuurdoeltypen en/of beheertypen vastgelegd.

Bij een aanvraag voor een ecologische QuickScan en/of flora- en fauna-onderzoek gaat Alcedo Natuurprojecten dus ook altijd na of het plangebied binnen de begrenzingen van het NNN ligt en wat de effecten van de voorgenomen ingreep/activiteit zullen zijn.

Praktisch stroomschema soortenbescherming Wet Natuurbescherming art. 3.1, 3.5 en 3.10

- Kader 1. Wettelijke belangen art 3.1:**
- 1) In het belang van volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - 2) In het belang van veiligheid van luchtverkeer;
 - 3) ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4) ter bescherming van flora en fauna;
 - 5) voor onderzoek of onderwijs, uitzetten of herenoveren van soorten;
 - 6) selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van vogels.

- Kader 2. Wettelijke belangen art 3.5:**
- 1) de bescherming van flora en fauna en in stand houden natuurlijke habitats;
 - 2) het voorkomen van ernstige schade aan gewassen, vee, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3) de volksgezondheid, openbare veiligheid of dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
 - 4) onderzoek en onderwijs, reproductie of herenoveren van soorten;
 - 5) op selectieve wijze een beperkt vastgesteld aantal soorten te vangen of te plukken of onder zich te hebben.

- Kader 3. Wettelijke belangen art 3.10 (in aanvulling op de belangen genoemd in kader 2):**
- a) In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
 - b) ter voorkoming van schade of overlast van dieren;
 - c) ter beperking van omvang van populaties ter voorkomen of bestrijding van onnodig lijden;
 - d) In het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;
 - e) In het kader van bestendig beheer of onderhoud van wateren, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of ikv natuurbeheer;
 - f) In het kader van bestendig beheer of onderhoud landschappelijke kwaliteiten gebied;
 - h) in het algemeen belang.

Ecologica, 7 november 2016. Gefige voor beheer, onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen. Disclaimer: Gebaseerd op de wettekst dd 19 januari 2016 en (concept)verordeningen van provincies, bij beleidsname implementatie van de huidige werkwijze van RVO. Te gebruiken in combinatie met de List beschermde soorten Wvb en de Toetsing stroomschema soortenbescherming Wvb 2016. Aan dit schema kunnen geen rechten worden ontleend.

Figuur 2. Stroomdiagram WNB. Bron: Ecologica.

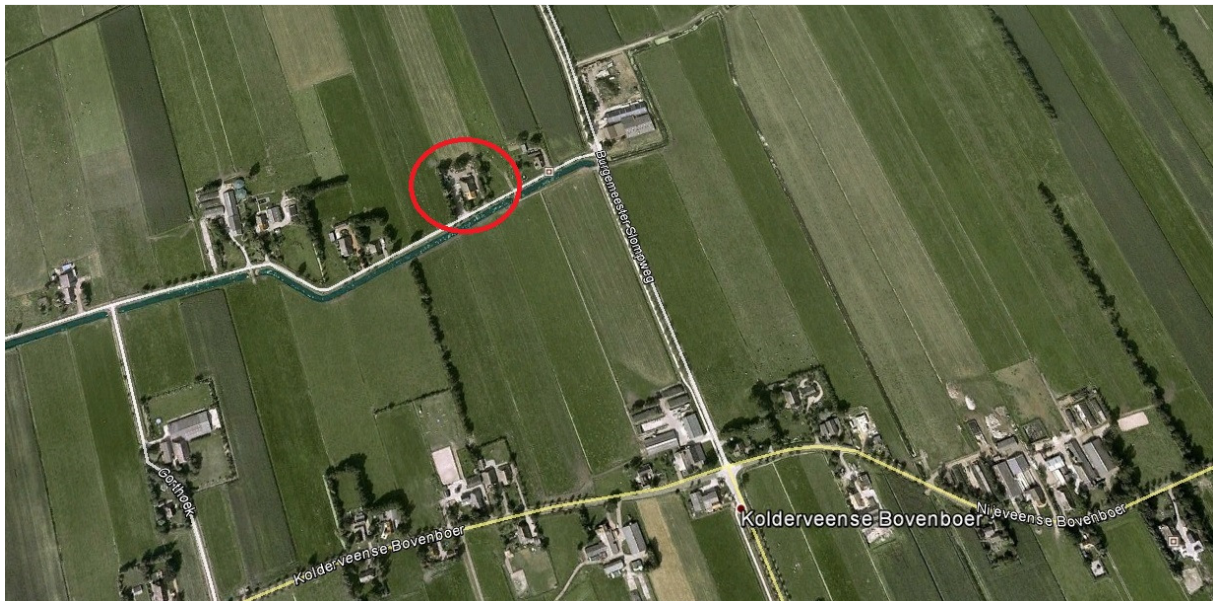
4. Beschrijving locatie en ingrepen

4.1. Beschrijving locatie

Gorthoek 4 betreft een perceel van circa 3.580 m². Op dit perceel staat een boerderij uit 1935 en deze bestaat uit een woonhuis en een deel. Het woonhuis is bedekt met rode pannen en de deel met riet. Deze rieten dakbedekking verkeerd in een deplorabele staat en is begroeid met mos en hier en daar zitten er gaten in het dak. De deel heeft geen spouwmuur. Het dak is aan de binnenzijde betimmerd met golfplaten wanden. De vloer is van beton. Boven de deel is een zolder, maar deze is niet bereikbaar via een trap of iets dergelijks. Volgens de eigenaar is er geen mogelijkheid er te komen.¹ Op de deel zijn diverse spullen opgeslagen of gestald. Deels op kleine zolderingen die toegankelijk zijn via trappen. Het woonhuis is niet onderzocht, want zal niet worden verbouwd. Rondom de bebouwing is een erf. Dit erf bestaat voor een belangrijk deel uit betonplaten, maar ook voor een deel uit een tuin met diverse soorten bomen en struiken. Rondom het erf is erfbeplanting aanwezig. Bestand uit een singel met boomsoorten als als, wilg, eik, vlier, berk en es.

4.2. Beschrijving ingrepen

De deel zal geheel worden verbouwd. Daarbij wordt ook het dak gerenoveerd. De verbouwing houdt in dat er in de huidige deel 6 appartementen zullen worden gerealiseerd die dienst gaan doen als locatie voor een bed & breakfast.

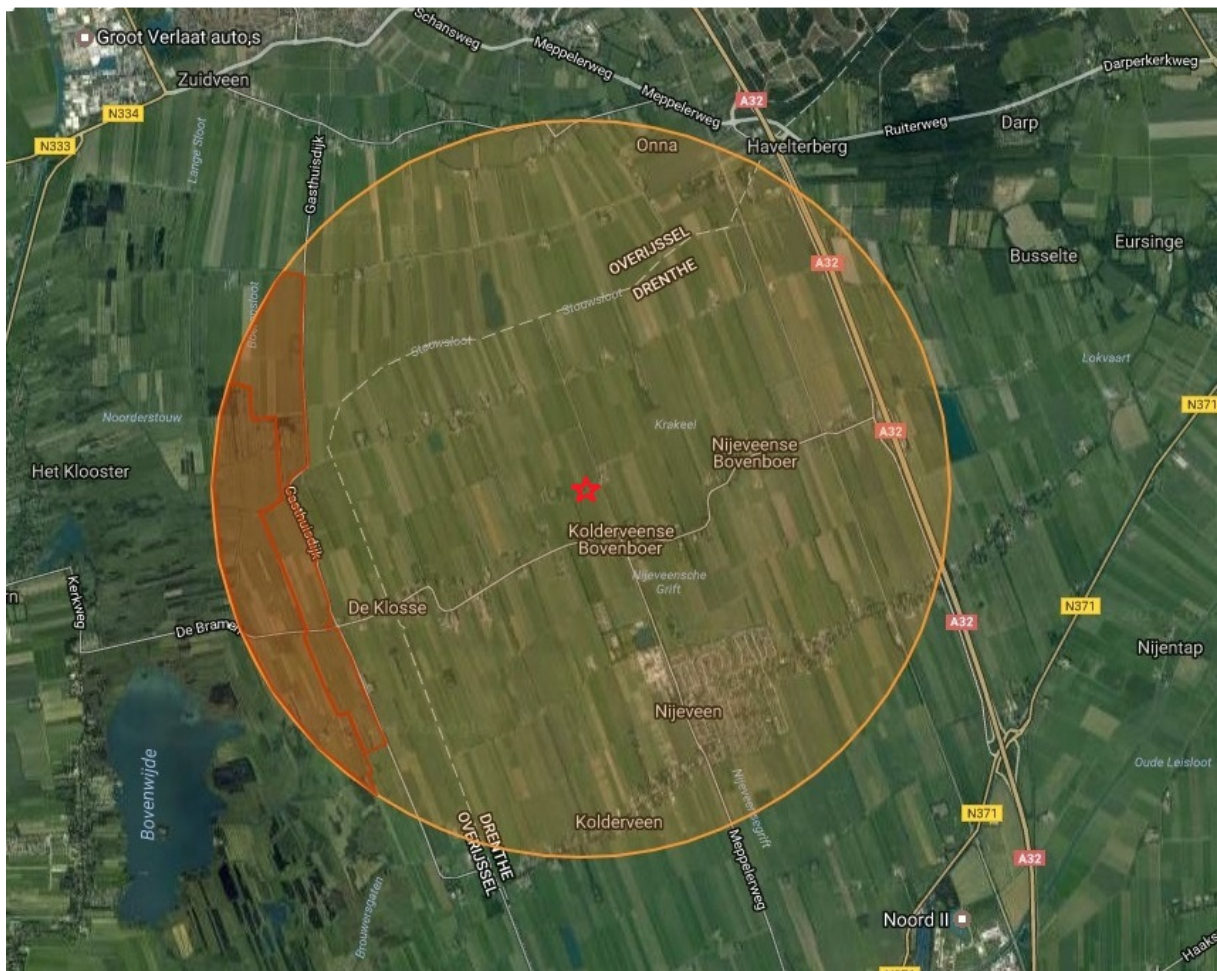

Figuur 3: Ligging van de onderzoekslocatie. Bron: Goolge Earth.

¹ De indruk bestaat dat er wel activiteit van dieren op de zolder is. Zie 5.3.

Figuur 4: Ligging van de locatie. Topografische ondergrond. Bron: PDok services.

Figuur 5: Ligging van de onderzoekslocatie t.o.v. Natura 2000 gebieden. Bron: www.synbiosys.alterra.nl

5. Resultaten

In dit hoofdstuk zijn de (potentiële) aan- of afwezigheid van de onderzochte plant- en diersoorten in het onderzoeksgebied onderbouwd. De relevante soorten zijn nader toegelicht.

5.1. Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is voor zover mogelijk een inventarisatie uitgevoerd van de beschermde soorten binnen de WNB met de nadruk op de niet vrijgestelde beschermde soorten. In onderstaande tabel zijn de tijdstippen en de waarnemings-condities van het uitgevoerde veldbezoek weergegeven.

Waarnemingscondities veldbezoek			
Datum	Begintijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
03.03.2017	14.00 uur	15.30 uur	Wind ZW 1, , bewolking 50%, geen regen van betekenis, circa 5 °C

Tabel 1. Waarnemingscondities veldbezoek

5.2. Flora

Aangezien er buiten de bebouwing geen grote ingrepen staan gepland, is de flora rondom de onderzochte locatie niet in het geding. Tijdens deze quickscan is de flora derhalve buiten beschouwing gelaten.

5.3. Grondgebonden zoogdieren

Op de deel zijn op diverse plaatsen eetplaatsen aangetroffen van muizen. Het betreft hier zeer waarschijnlijk sporen van bosmuizen of huismuizen. In en rondom de bebouwing zijn vaste verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdiersoorten, zoals huisspitsmuis, veldmuis, rosse woelmuis, bruine rat, egel, steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel en haas te verwachten. Met uitzondering van steenmarter zijn in en rond het onderzoeksgebied tijdens dit veldbezoek geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten zoogdieren. Verwacht wordt dat de steenmarter wel incidenteel gebruik kan maken van het plangebied en directe omgeving als foerageergebied. Deze aanname is gebaseerd op het feit dat er in het rieten dak enkele plaatsen zijn aangetroffen waardoor dieren in en uit kunnen gaan. Naar alle waarschijnlijkheid betreft het hier steenmarters die via deze ingangen op de zolder kunnen komen. Aangezien de zolder niet kon worden geïnspecteerd is dit niet met zekerheid vastgesteld. Vanaf de ingangen in de nok, waar duidelijk riet was weggetrokken door dieren, liepen echter geen duidelijke en/of verse sporen over het dak. Dat duidt er op dat er van recente bewoning geen sprake is. Ook in de omgeving van de boerderij werden geen sporen van marterachtigen aangetroffen (uitwerpselen, prooiresten, prenten). Overige beschermde soorten grondgebonden zoogdieren worden gezien de terreingesteldheid en de bekende verspreidingsgegevens niet verwacht.

5.4. Vleermuizen

Potentiële verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in boomholten, huizen, kelders, etc. In en rond de onderzochte locatie zijn weliswaar spleten en kieren aangetroffen die geschikt kunnen zijn als vaste rust- of verblijfplaats voor vleermuizen. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden waarop kan worden gebaseerd dat deze plaatsen ook als zodanig worden benut. Afgaand op het feit dat de deel een bijzonder vochtige omgeving is, het rieten dak vol gaten zit, er geen spouwmuur aanwezig is, er geen uitwerpselen of vraatresten zijn gevonden, kan met vrij grote zekerheid worden gesteld dat de onderzochte locatie niet geschikt is als rust- of verblijfplaats voor vleermuizen. In tabel 2 is weergegeven welke combinatie van soorten en functies (potentieel) voorkomen in en rond de onderzochte locatie.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde ruimtelijke structuren voor oriëntatie en via deze verbindingselementen van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken en weer terug. Vanwege dit vaste gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bv. rijen woningen, watergangen, rijen bomen en singels) een belangrijk onderdeel van een zogenaamde vliegroute. Op de onderzochte locatie zijn diverse lijnvormige structuren aanwezig. Bijvoorbeeld de Dwarsgracht, een watergang die parallel aan de Gorthoek loopt. Daarnaast zijn de singels rond het erf bepalende lijnvormige structuren waar vandaan er overgangen zijn naar het achterliggende gebied via houtwallen en bomenrijen langs wegen. Migrerende vleermuizen (komend vanuit bijvoorbeeld boerderijen of stedelijke bebouwing in de wijde omgeving) kunnen via deze structuren bijvoorbeeld het laagveengebied van De Wieden (een goed foerageergebied) bereiken.

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen, bij lantaarnpalen of boven open terreinen of water. Verwacht wordt dat de onderzochte locatie deel uitmaakt van foerageerroutes en functioneert als foerageergebied van vleermuizen (tabel 2).

	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Vliegroute	Foerageerroute
Watervleermuis						X
Meervleermuis						X
Rosse vleermuis						X
Laatvlieger						X
Gewone dwergvleermuis	X					X
Ruige dwergvleermuis						X
Gewone grootoorvleermuis						X
X = potentieel aanwezig						

Tabel 2: De potentieel voorkomende vleermuizen en aanwezige functies in het plangebied

5.5. Vogels

Aangezien dit natuurwaardenonderzoek een quickscan betreft, is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van het uitgevoerde veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten. Tijdens het veldbezoek zijn op enkele plaatsen sporen aangetroffen die kunnen duiden op aanwezige nest- of rustplaatsen (zie fotobijlage). Er zijn echter geen nesten van vogels aangetroffen. Rondom de bebouwing en in de houtsingels werden de volgende soorten aangetroffen: huismus, vink, putter, merel en roodborst. Dit zijn allen vogelsoorten die bij een dergelijk biotoop thuis horen en er ook zullen broeden. De aangetroffen sporen die kunnen duiden op een nestplaats waren naar alle waarschijnlijkheid van huismussen. Nadere inspectie van die plaatsen leverden echter geen bewijs op van de daadwerkelijke aanwezigheid van een nestplaats.

Speciale aandacht ging uit naar het voorkomen van kerkuil. In de nok van de deel bevindt zich een uilenbord. Dit uilenbord was echter geheel afgesloten en bood derhalve geen toegang voor uilen. De plaatsen waar mogelijk steenmarters door naar binnen konden komen (zie 5.3) kunnen ook toegangen vormen voor kerkuilen. Er zijn echter nergens sporen (uitwerpselen, ruipennen, braakballen van kerkuilen aangetroffen

5.6. Amfibieën, reptielen en vissen

Er is geen gericht onderzoek naar het voorkomen van deze soortgroepen verricht. De reden hiervoor is dat er geen voor deze soortgroepen belangrijk biotoop zal worden aangetast. Het enige geschikte biotoop betreft de houtsingel. Dat zou een geschikt land- en overwinteringsbiotoop kunnen zijn voor bruine kikker en gewone pad. Maar gezien het feit dat deze singel ongemoeid blijft, is dat hier niet in het geding.

5.7. Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Ook naar deze soortgroepen is geen gericht onderzoek verricht. Dat heeft deels te maken met het tijdstip van het onderzoek (winterperiode), maar ook met het feit dat bij de voorgenomen werkzaamheden er geen schade kan en zal worden toegebracht aan deze soortgroepen. Afgaand op de aard van het terrein rondom de bebouwing zijn er ook geen middels de WNB beschermde insectensoorten te verwachten.

6. Toetsing aan de WNB

Welke verbodsbepalingen kunnen worden overtreden?

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1

Uitsluitend Artikel 3.1. lid 4 en 5 *'het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort'* zijn in het geding. Er zal bij de uitvoering van de plannen echter geen sprake van opzettelijke verstoring, omdat er tijdens het natuurwaardenonderzoek geen jaarrond beschermde nesten zijn aangetroffen.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2

Dit is niet van toepassing aangezien er geen habitatrichtlijnsoorten in het geding zijn.

Beschermingsregime andere soorten § 3.3

Artikel 3.10 lid 1b *'het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen'* is niet in het geding omdat er geen vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen zijn aangetroffen.

NB: In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora- en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora- en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (art 10). Hierdoor was de Flora- en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daarbij is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant.

18

Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura 2000 (N2000)

De onderzochte locatie ligt niet binnen het NNN. De dichtstbijzijnde grens van het NNN ligt op meer dan 3 kilometer afstand van de locatie. Het N2000 gebied Nationaal Park Weerribben-Wieden ligt wel in de directe omgeving van de onderzochte locatie, maar op grote afstand en de voorgenomen plannen zullen op geen enkele wijze dit gebied kunnen beïnvloeden.

7. Conclusies en aanbevelingen

Op basis van deze QuickScan kan het volgende worden geconcludeerd:

- Op de onderzochte locatie is het voorkomen van middels de WNB beschermde diersoorten niet aangetoond;
- De onderzochte locatie biedt mogelijk een verblijfplaats aan steenmarter, maar deze is niet recent gebruikt;
- Er zijn geen sporen van steenmarter of andere marterachtigen in en rond de boerderij aangetroffen;
- De onderzochte locatie biedt mogelijk incidenteel een rustplaats voor (foeragerende) vleermuizen, maar functioneert niet als vaste rust- en verblijfplaats of als voortplantingslocatie voor deze soortgroep;
- Op de onderzochte locatie zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels aangetroffen;
- Soortgericht onderzoek ter plaatse (huismus, uilen, marters en vleermuizen) is niet noodzakelijk.

Op basis van deze QuickScan wordt de eigenaar van de onderzochte locatie het volgende geadviseerd:

19

- Richt de te verbouwen deel in op een 'natuurinclusieve' wijze. Bijvoorbeeld door middel van het plaatsen van een kerkuilenkast achter het (nu gesloten) uilenbord, het ophangen van mussenkasten en vleermuiskasten;
- Laat de erfbeplanting zo veel mogelijk intact en kap bij voorkeur geen bomen;
- Maak bij herinrichting van het erf bij voorkeur gebruik van inheems bosplantsoen dat past bij de streek. Daar bij valt te denken aan struiken als hulst, hazelaar, vlier, Gelderse roos, vuilboom, sleedoorn en meidoorn en bomen als zomereik, berk, els en es;
- De aanleg van een vijver verhoogt ook de biodiversiteit ter plekke en kan dienen als foerageer- en drinkplaats voor diverse vogelsoorten en vleermuizen.

8. Bronvermeldingen

- Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill, 2011. Vleermuizen, alle soorten vleermuizen van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur i.s.m. Zoogdierverseniging.
- Douma, M., C.P.M. Zoon & A.D. Bode, 2011. De zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970t/m 2010. Uitgeverij Profiel Bedum.
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap; Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV/ Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Krijgsveld, K.L., *et al*, 2008. Verstoringgevoeligheid van vogels: Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Vogelbescherming Nederland.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 2003. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV, 2004. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Sierdsema, H., 1995. Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04.
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Nederlands Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland, Leiden.
- Twisk, P. *et al*, 2010. Veldgids Europese Zoogdieren. KNNV Uitgeverij en Zoogdierverseniging.
- www.sovon.nl
- www.ravon.nl
- www.zoogdierverseniging.nl
- www.waarneming.nl

Fotobijlage

Overzicht locatie. Duidelijk is het dichtgemaakte uilenbord te zien.

21

Uitwerpselen van vogels. Zeer waarschijnlijk betreft het hier een rustplaats en geen broedplaats.

22

Kier waardoor vleermuizen door naar binnen zouden kunnen komen, maar geen aanwijzingen van recent gebruik.

Kier waardoor vogels of vleermuizen door naar binnen kunnen komen. Geen sporen van recent gebruik.

Plek onder de nok waar mogelijk een steenmarter naar binnen is gekomen.

Overzicht interieur van de deel. Met zicht op de zoldering.

Overzicht erf. Geschikt jachtbiotoop vleermuizen als onderdeel van een vliegroute.

24

Overzicht erfafscheiding met houtwal. Geschikt als foerageergebied voor diverse soorten zoogdieren.